

LAUSUNTOPYYNTÖ

1. SAATEKIRJE

Tutkijatohtori Mari Korpela
Yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikkö
Puh. 050 318 6131
Sähköposti: mari.korpela@uta.fi

PERUSTELU LAUSUNTOPYYNNÖLLE

Olen aikeissa hakea Suomen Akatemiasta rahoitusta akatemiatutkijan 5-vuotiselle projektille. Tarvitsen eettisen lausunnon, koska tutkimukseni käsittelee alaikäisiä lapsia ja nuoria.

Ei perusteita salassapidettävyydelle.

2. TUTKIMUSSUUNNITELMA JA TIIVISTELMÄ

Tiivistelmä:

Tutkimukseni koostuu kahdesta ethografisesta alaprojektista. Molemmissa projekteissa kohdejoukkona ovat 4-12 vuotiaat lapset sekä teini-ikäiset nuoret. Toinen projekti tutkii elämäntapasiirtolaisten lapsia ja nuoria Intian Goalla ja toinen ekspatriaattilapsia ja -nuoria Suomessa. Tarkoitus on selvittää, miten lapset ja nuoret kokevat transnationaalisti liikkuvan elämäntapansa ja miten he määrittelevät kuulumistansa, paikkaansa ja identiteettiänsä globalisoituvassa kansallisvaltiojärjestelmässä. Transnationaalisti liikkuvat elämäntavat ovat nykymaailmassa yhä yleisempiä, mutta lasten ja nuorten kokemuksia ei ole tutkittu juuri lainkaan. Tutkimani lapset ja nuoret eivät välttämättä ole koskaan asuneet pitkiä aikoja siinä maassa, jonka kansalaisia he ovat vaan he ovat eläneet transnationaalisti liikkuvaa elämää koko elämänsä ajan. Tämän takia he ovat erinomainen empiirinen lähtökohta kehittää liikkuvuuteen liittyvää teoriaa, joka pyrkii pois kansallisvaltiokeskeisyydestä. Tutkimuksen metodeina ovat osallistuva havainnointi, haastattelut sekä yhdessä lasten ja nuorten kanssa toteutetut piirustus-, valokuva- ja filmiprojektit.

- Olwig, K., Fog & Gullov, E.** 2003. 'Towards an Anthropology of Children and Place' in K. Fog Olwig & E. Gullow (eds.) *Children's Places. Cross-cultural Perspectives*. Abingdon: Routledge. 1-19.
- Olwig, K.** 2003. 'Children's Places of Belonging in Immigrant Families of Caribbean Background' in K. Fog Olwig & E. Gullow (eds.) *Children's Places. Cross-cultural Perspectives*. Abingdon: Routledge. 217-235.
- O'Reilly, K.** 2007. 'Intra-European Migration and the Mobility –Enclosure Dialectic' in *Sociology* 41:2, 277-293.
- , 2009. 'The Children of the Hunters: Self-realization Projects and Class Reproduction' in Michaela Benson & Karen O'Reilly (eds.) *Lifestyle Migration. Expectations, Aspirations and Experiences*. Farnham: Ashgate. 103-120.
- , 2012. 'Children's Moving Stories: How the Children of British Lifestyle Migrants Cope with Super-diversity' in Waldren & Kaminski (eds.) *Learning from the Children: Culture and Identity in a Changing World*. Oxford: Berghahn.
- Pollock, D. & Van Reken, R.** 2009. *Third Culture Kids: Growing Up Among Worlds*. Boston: Intercultural Press.
- Thomas, N. & O'Kane, C.** 1998. 'The Ethics of Participatory Research with Children' in *Children & Society*, 12:5.
- Urry, J.** 2007. *Mobilities*. Cambridge: Polity Press.
- Warinowski, A.** 2012. *Maaillalle yhtenä, takaisin toisena? Suomalaisten ekspatriaattiperheiden lapset kulttuurisessa siirtymässä*. Turku: Siirtolaisinstituutti.
- Werbner, P.** 2008. *Anthropology and the New Cosmopolitanism: Rooted, Feminist and Vernacular Perspectives*. London: Berg Publishers.
- Williams, A. & King, R. & Warnes, A. & Patterson, G.** 2000. 'Tourism and International Retirement Migration: New Forms of an Old Relationship in Southern Europe' in *Tourism Geographies* 2:1, 28-49.
- Wimmer, A. & Glick Schiller N.** (2002) 'Methodological Nationalism and Beyond: Nation-state Building, Migration and the Social Sciences' in *Global Networks* 2:4. 301-334.

3. OMA ARVIO TUTKIMUKSEN EETTISYYDESTÄ

Tutkimuksessani ”Mobility as Normality: Lifestyle migrant children and teenagers in Goa, India, and expatriate children in Finland.” ei kysytä eikä tarkastella arkaluontoisia asioita ja pitkä kenttätyö mahdollistaa luottamuksellisen suhteen kehittymisen tutkijan ja tutkittavien välille, mutta koska kysessä ovat alaikäiset tutkittavat, eettisiä näkökohtia on tarpeen pohtia tarkasti. Tutkimukseeni osallistuminen on vapaaehtoista. Minulla on Goalla jo aiemman tutkimuksen takia hyvät suhteet elämäntapasiirtolaisperheisiin ja voin näiden tuttavieni kautta etsiä lapsia ja nuoria, jotka haluaisivat osallistua tutkimukseen. Osa osallistujista on varmasti samoja kuin aiemmin. Suomessa aion etsiä tutkittavia kansainvälisten koulujen kautta, koska se on helpoin kanava löytää heitä. Vaikka kyseessä ei ole kouluetnografia, saatan kunnasta riippuen tarvita luvan rehtorin lisäksi koulutoimelta. Selitän tutkittaville lapsille tutkimuksen tarkoituksen ja siihen osallistumiseen liittyvät seikat suullisesti, nuorille ja lasten vanhemmille annan lisäksi kirjallisen tiedotteen ja järjestän myös tiedotustilaisuuksia kouluissa tai harrastusryhmissä, joissa tutkittavat lapset ja nuoret käyvät.

Nuorilta sekä lasten vanhemmilta pyydän kirjallisen suostumuksen tutkimukseen. Goalla tutkittavat edustavat monia eri kansallisuuksia eli henkilötunnuksen kaltaisia tunnustietoja en voi heiltä saada, mutta käytän kuitenkin allekirjoitettuja lomakkeita.

Tutkittavilla on oikeus vetäytyä tutkimuksesta koska tahansa ja muistutan heitä tästä oikeudesta myös tutkimuksen kuluessa. Valokuva- ja filmiprojektit toteutan osallistavina projekteina nuorten kanssa niin että he saavat itse määritellä projektien sisällön. Pohdin myös heidän kanssaan perusteellisesti sitä, millaista visuaalista materiaalia nuoret haluavat julkaista ja mitä seurauksia sillä voi olla. Tutkimuksessa käytän visuaalisia metodeja perinteisten etnografisten menetelmien lisäksi erityisesti siksi, että ne mahdollistavat paremmin lasten ja nuorten oman äänen kuulemisen, jolloin tutkimuksesta tulee tasavertaisempi projekti. Kerää aineistoa myös osallistuvan havainnoinnin kautta, mikä myöskin korostaa lasten ja nuorten oman näkökulman

esille tuomista. Keskustelen lasten ja nuorten kanssa perusteellisesti siitä, mitä asioita ja tapahtumia he mahdollisesti eivät halua tutkimuksessa julkaistavan.

Analysoin aineiston laadullisin menetelmin ja pidän huolen siitä, että aineisto on salasanoin suojattu ja vain minulla on pääsy siihen.

Tutkimustekstissä kaikkien tutkittavien henkilöllisyys salataan käyttämällä peitenimiä. Lisäksi heidän kansallisuuteensa, henkilökohtaiseen historiaansa yms. liittyviä yksityiskohtia muutetaan tutkimustekstissä tarpeen mukaan niin, etteivät he ole tekstistä tunnistettavissa enkä missään kontekstissa paljasta tutkimuksen tarkkaa maantieteellistä kohdetta tai koulujen nimiä yms. Lähetän kirjoittamani tutkimustekstit tutkittaville nuorille ja lasten vanhemmille luettavaksi ja annan heille mahdollisuuden kommentoida niitä. Tutkimuksen valmistuttua haastatteluaineisto ja visuaalinen aineisto (soveltuvin osin) arkistoidaan Yhteiskuntatieteelliseen Tietoarkistoon kunhan olen poistanut siitä mahdolliset henkilötiedot. Olen kuitenkin aiemmin keskustellut Tietoarkiston kanssa siitä, että kenttäpäiväkirjojani en luovuta arkistoitavaksi, koska ne sisältävät paljon sellaista tietoa, mitä en halua muiden tietoon.

Tutkimuksestani ei ole suoraa hyötyä tutkittaville, mutta aiemman kokemukseni perusteella monet nuoret ja vanhemmat kokevat tutkimukseni hyvin hyödylliseksi, koska se auttaa heitä pohtimaan oman elämäntapansa seurauksia ja omaa asemaansa. Tutkimukseen ei sisälly erityisiä riskejä. On olemassa pieni riski, että joku tunnistaisi jonkun tutkittavan teksteistäni, mutta koska aihe ei ole arkaluontoinen, en pidä tätä riskiä kovin vakavana, ja pyrin joka tapauksessa anonymisoimaan aineistoni. Etnografinen tutkimus tarkoittaa, että osallistun tutkittavieni arkielämään, tällöin he eivät varsinaisesti joudu käyttämään omaa aikaansa minun tutkimukseeni paitsi mahdollisten haastattelujen osalta. Visuaaliset projektit toki vievät tutkittavien aikaa – projektin luonteesta riippuen tunteja tai jopa päiviä- mutta koska kyse on vapaaehtoisista osallistavista projekteista, joissa tutkittavat saavat itse määritellä projektien sisältöä ja toteutusta, uskon heidän kokevan projektit mielekkääksi (eikä ajantuhlaukseksi). Keräämäni tiedot ovat luottamuksellisia siinä mielessä että lapset ja nuoret kertovat minulle elämästään ja omista näkemyksistään ja havainnoin heidän arkeansa, mutta arkaluontoisia aiheita tutkimukseni ei käsittele enkä paljasta tutkimuksessani asioita, jotka saattaisivat aiheuttaa haittaa tutkittaville tai saattaisivat tuntua heistä sellaisilta, että he eivät halua niistä julkisia. Harkitsen siis hyvin perusteellisesti mitä havaintojani lopulta käytän tutkimusjulkaisuissani.

Aion toki selittää tutkimukseni tarkoituksen ja siihen osallistumiseen liittyvät asiat perusteellisesti kaikille tutkittaville sekä heidän vanhemmilleen, mutta lasten ja nuorten kyky arvioida tällaisia asioita on erilainen kuin aikuisilla. Siksi pyydän eettisen toimikunnan lausuntoa.

4. TIEDOTE TUTKITTAVILLE

Käänsin Goaa koskevat tiedotteet suomeksi, alla on lisäksi englanniksi Suomessa käytettävät tekstit. En kääntänyt niitä koska sisältö on melkein sama kuin Goalla ja joka tapauksessa koko tutkimukseni tehdään englannin kielellä.

Goan elämäntapasiirtolaiset:

Arvoisat vanhemmat,

Nimeni on Mari Korpela, olen suomalainen antropologi ja työskentelen Tampereen yliopistossa.

**TAMPEREEN YLIOPISTO
TAMPEREEN ALUEEN IHMISTIETEIDEN
EETTINEN TOIMIKUNTA**

Lausunto 18/2013 liittyen lausuntopyyntöön 12/2013: ”Mobility as Normality: Lifestyle migrant children and teenagers in Goa, India and expatriate children in Finland” (Tutkijatohtori Mari Korpela, yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikkö)

Päätös/lausunto: Ei eettisiä ongelmia. Toimikunta kiinnittää lausuntopyynnössä huomiota seuraaviin seikkoihin, joiden osalta toimikunta edellyttää tarkemman selvityksen:

- Lausuntopyynnössä/tutkimussuunnitelmassa ei tarkemmin kerrota aikaisemmasta tutkimuksesta, josta olisi lausunnon kannalta olennaista tietää. Tästä pyydetään tarkempi selvitys.
- Lausuntopyynnössä ei selkeästi käy ilmi se, mitä tietoja/aineistoja Yhteiskuntatieteelliseen tietoaarkistoon annetaan.
- Liittyykö tutkimukseen yhteistyökumppaneita, jotka saavat käyttää tietoja. Jos muutkin kuin tutkija itse saavat aineistoa nähtäväkseen, tästä tulisi kertoa sekä lapsille että vanhemmille.
- Toimikunnan käsityksen mukaan tutkimusta tehtäessä lapsille ei kerrota sitä, että myös vanhemmille annetaan nähtäväksi tekstit, jotka tutkimuksen tuloksista syntyvät. Asiasta tulisi tiedottaa myös lapsia.
- Kaikille vanhemmille annettavassa tiedotteessa tulisi mainita, että haastattelun lisäksi lapset osallistuvat myös muunlaisiin tehtäviin (piirtäminen, valokuvaus, videointi), ja että niiden pohjalta järjestetään näytöksiä.

Edellä mainitut selvitykset ja korjaukset pyydetään lähettämään toimikunnan sihteerille. Puheenjohtaja ja sihteeri tarkistavat korjaukset.

Tampereella 23.9.2013

Puheenjohtaja

Merk.
Markku Ojanen

Sihteeri

Heikki Eilo

**TAMPEREEN YLIOPISTO
TAMPEREEN ALUEEN IHMISTIETEIDEN
EETTINEN TOIMIKUNTA**

Lausunto 19/2013 liittyen lausuntopyyntöön 12/2013: ”Mobility as Normality: Lifestyle migrant children and teenagers in Goa, India and expatriate children in Finland” (Tutkijatohtori Mari Korpela, yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikkö)

Päätös/lausunto: Puheenjohtaja ja sihteeri ovat tarkistaneet pyydetyn selvityksen. Tutkimus on toteutettavissa tarkistusten ja selvityksen mukaisesti. Ei eettisiä ongelmia.

Tampereella 1.10. 2013

Puheenjohtaja

Merk.
Markku Ojanen

Sihteeri

Heikki Eilo